

УДК 930.253+930.85(477.86-437)

DOI <https://doi.org/10.15407/nte2024.01.088>

БАЦВІН АНДРІЙ

аспірант Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (Київ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-4733-6670>

BATSVIN ANDRII

a postgraduate student of M. Rylskyi Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-4733-6670>

Бібліографічний опис:

Бацвін, А. (2024) Трансформація символічного простору міста Галича в другій половині XX – на початку XXI століття. *Народна творчість та етнологія*, 1 (401), 88–96.

Batsvin, A. (2024) Transformation of the Symbolic Space of the City of Halych in the Mid to Late 20th – Early 21st Century. *Folk Art and Ethnology*, 1 (401), 88–96.

© Видавництво ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2024. Опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИМВОЛІЧНОГО ПРОСТОРУ МІСТА ГАЛИЧА В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XX – НА ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ

Анотація / Abstract

У статті досліджується трансформація символічного простору міста Галича в другій половині XX – на початку XXI ст. Робота базується на аналізі архівних та історичних документів, польових матеріалів автора, зібраних методом включеного спостереження впродовж 2022–2023 років. Термін «символічний простір» сьогодні застосовується в різних наукових дослідженнях: у культурній антропології (О. Гриценко, Г. Бондаренко), семіології (Р. Барт), в урбаністиці (Е. Соджа, Р. Чапайтане та ін.), вітчизняній соціології (В. Середа, О. Обухова). Планування та архітектура міста, його ландшафт, топоніміка, пам'ятники та елементи зовнішнього оформлення вулиць, площ і будівель складають загалом символічний простір, у якому формується колективна пам'ять, ідентичність та соціальна динаміка місцевих спільнот. У 30-х роках XX ст. в міському просторі Галича домінували культові споруди: греко-католицька церква Різдва Христового (XIV ст.), римо-католицький костел Успіння Найсвятішої Панни Марії, православний храм Святого Володимира, синагога та караїмська кенаса, відображаючи таким чином тогочасний етнічний та конфесійний склад населення міста. На Замковій горі зберігалася частина мурів Галицького замку, засвідчуючи історичне значення міста. Після приєднання до Радянського Союзу (вересень 1939 р.) починається процес комунізації: відбулося перейменування вулиць, площ, на яких постали радянські пам'ятники. Культові споруди були знищені або переобладнані. Єдиним діючим храмом залишилися церква Різдва Христового, що примусово стала православною. Звичною в побуті містян стала участь у парадах, мітингах на честь радянських свят. З'явилася традиція покладання квітів молодожонами до пам'ятника Леніну. Центральна частина міста була в цей час зоною офіційних, формальних подій ідеологічного змісту, улюбленим місцем родинного, молодіжного дозвілля, простором для неформальної комуніка-

ції залишалася Замкова гора. Суттєві трансформації міського публічного простору м. Галича починають відбуватися після встановлення державної незалежності України. У 1990 році було демонтовано пам'ятник Леніну, центральна площа міста отримала назву Майдан Різдва. У 1988 році на площі з'явилася монументальна кінна скульптура короля Данила Галицького, триває процес перейменування вулиць. Збудовано нові храми, каплиці (понад 20), на міських будинках встановлено ряд меморіальних дощок, пам'ятних знаків учасникам українського національного спротиву, громадським і культурним діячам міста та краю (близько 10). Дев'ять анотаційних дощок присвячено воїнам, що загинули в російсько-українській війні. Майдан Різдва сьогодні є основним символічним простором міста, місцем, де відбуваються різні активності, комунікації (як громадські, так і приватні). Важливе місце в культурному житті Галича продовжує займати Галицький замок. Тут відбувається багато знакових наукових та культурних подій, що репрезентують українську історичну, музичну спадщину, впливають на формування ідентичності місцевого населення.

Ключові слова: символічний простір, історична спадщина, культурна та соціальна динаміка, архітектурні зміни, декомунізація, урбаноніми, суспільний простір.

The transformation of the symbolic space of the city of Halych from the second half of the 20th century to the beginning of the 21st century is investigated in the article. The work is based on the analysis of archival and historical documents, field materials collected by the author through the method of participant observation during the 2022–2023. The *symbolic space* term is used currently in various scientific studies: in cultural anthropology (O. Hrytsenko, H. Bondarenko), in semiotics (R. Barthes), in urban studies (E. Soja, R. Čepaitienė and others), in Ukrainian sociology (V. Sereda, O. Obukhova). The planning and architecture of the city, its landscape, toponymy, monuments as well as the elements of external design of the streets, squares and buildings are used together to create a symbolic space, where collective memory, identity and social dynamics of local communities are formed. In the 1930s, the places of worship have dominated in the urban space of Halych: the Greek-Catholic Church of Christmas (the 14th century), the Roman-Catholic Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary, St. Volodymyr's Orthodox Church, the synagogue and the Karaite Kenesa, thus reflecting the ethnic and confessional structure of the population of the city. Part of the walls of Halych Castle is preserved on the Castle Hill, being the evidence of the historical significance of the city. The process of communization has started after the incorporation to the Soviet Union (September, 1939): streets and squares are renamed, Soviet monuments are erected. The places of worship are destroyed or reequipped. The Church of Christmas has become an Orthodox one forcibly and the only active. Participation in parades and meetings to commemorate the Soviet holidays has become a common practice for the population. A tradition to lay flowers at the monument to Lenin by the newly wedded couple has appeared. The central part of the city is a zone of official, formal events of ideological matter at that time as well as the Halych Castle remains a favourite place of family, youth leisure, the space for informal intercourse. Essential transformations of the urban public space of the city of Halych start after Ukraine has gained independence. In 1990 the monument to Lenin is dismantled and the central square of the city has got the Christmas Square name. In 1988 a monumental equestrian sculpture to King Danylo Halytskyi has appeared there. The process of streets' renaming continues. New churches and chapels (over 20) are built, a number of commemorative plaques and monuments to the participants of the Ukrainian national resistance, public and cultural figures of the city and the region (about 10) have been placed on municipal houses. Nine memorial annotation plaques are dedicated to soldiers died in the Russian-Ukrainian war. Christmas Square today is the main symbolic space of the city, a place where various activities and communications take place (both public and private). Halych Castle continues to occupy an important place in the cultural life of the city. Many significant scientific and cultural events representing Ukrainian historical and musical heritage occur here, influencing the formation of the identity of the local population.

Keywords: symbolic space, historical heritage, cultural and social dynamics, architectural changes, decommunization, urbanonyms, public space.

Постановка проблеми. У науково-дослідницькому контексті концепт символічного простору міста відносно недавно став об'єктом окремого дослідження, проте вже встиг привернути увагу вітчизняних і зарубіжних науковців. Будь-які зміни в суспільному, економічному та культурному просторах міста не лише викликають зміни в забудові, покращенні добробуту, але й формують нові символічні простори, наповнюючи їх новими формами й змістами. Ці

процеси впливають також на формування ідентичності та соціальну динаміку місцевих спільнот.

Аналіз останніх досліджень. Етнографи та культурні антропологи цю тему, на жаль, досліджували мало. Окреслена проблематика знайшла висвітлення в працях соціологів і культурологів. Процеси ідеологічної реконструкції пам'яті на прикладі львівського міського середовища розглядає В. Середа [15]. Про особливості сприйняття образу міста

його мешканцями на прикладі м. Донецька йдеться в праці Н. Обухової [13]. С. Ганнаба вивчає символічний образ міста як простір формування культури пам'яті в умовах українського державотворення з філософської точки зору [4]. Цікавою для розгляду є праця О. Гриценка «Пам'ять місцевого виробництва», у якій досліджуються процеси пострадянської трансформації символічного простору малих міст Центральної України, зокрема Звенигородки та Ватутіного. Автор аналізує історико-культурні пам'ятки, меморіальні монументи, міську топоніміку задля з'ясування впливу змін, що відбуваються в міському просторі, на колективну пам'ять, культурну й національну ідентичність громадян [5]. Метою нашої розвідки є вивчення та аналіз трансформації символічного простору м. Галича в другій половині XX – на початку XXI ст.

Виклад основного матеріалу. Термін «символічний простір» сьогодні застосовується в різних сферах досліджень: у культурній антропології (О. Гриченко, Г. Бондаренко), семіології (Р. Барт), урбаністиці (Е. Соджа, Р. Чапайтане та ін.), вітчизняній соціології (В. Середа, О. Обухова). Як зазначає Олександр Гриченко, «“символічний простір”, як і “історична пам'ять”, є не строгим терміном, а радше метафорою, що характеризує здатність міського простору (чи, власне, будь-якого окультуреного людським простору) виражати й комунікувати своїм мешканцям певні ідеологеми та системи цінностей» [5, с. 41]. Варто зазначити, що такі дослідники, як С. Ганнаба та В. Середа, застосовують також поняття «символічна структура», яке за своїм змістом не відрізняється від «символічного простору» [4, с. 19; 15, с. 74].

Едвард Соджа наголошує, що міський простір формується через соціальні й культурні взаємодії та відтворює і відображає соціокультурні практики та відносини. Це можуть бути місця, які набувають важливого значення через історію, традиції, культурні події або символічні асоціації, що загалом

має велике значення для ідентичності та сприйняття міста громадою [17].

Символічний простір міста складається з різноманітних елементів, включаючи його планування, архітектуру, топоніміку, пам'ятники та елементи зовнішнього оформлення вулиць, площ і будівель. Ці візуально-просторові атрибути формують уявлення мешканців про минуле та сучасність міста, впливаючи на їхню свідомість і створюючи особливий культурний контекст. В українських містах монументи досі є невід'ємною складовою міської пам'яті, попри те, що в Західній Європі, як зазначає Р. Чапайтане, «все частіше відмовляються від державної “пам'яткоманії”. Меморіальні дошки, статуї та споруди, які є в кожному місті, не кажучи вже про пам'ятники померлим, нерідко вважаються пережитками націоналізму XIX ст., тоталітарних режимів XX ст. та перетворюються на антимонументи» [16].

О. Міхеєва зауважує, що «за матеріальними об'єктами міського простору проглядає ціннісно-нормативний світ мешканців міста, зумовлений як особистісними характеристиками кожної людини, так і традиціями, нашаруванням різних історичних епох» [11, с. 102].

Малі міста мають особливий символічний простір, до структури якого входять архітектурні пам'ятки, ландшафт, система комунікацій. На його структуру впливає державна ідеологія, політика пам'яті, що проводиться місцевою владою або громадськими організаціями. Історична тяглість міської культурної традиції в Галичі, зафіксована в певних образах та символах, створює унікальну сукупність уявлень населення про своє минуле, допомагає мешканцям міста зрозуміти своє місце в історії та культурі країни, а також сприяє формуванню належності до своєї спільноти. Історико-культурна спадщина Галича є також основою сучасного бренду міста, сприяючи його подальшому розвитку як туристичного центру.

Порівнюючи великі й малі міста, зазначимо, що процеси урбанізації в них відбу-

ваються по-різному. Великі міста, у зв'язку з викликами часу, економічною складовою, людським природом, змушені постійно розвиватись і змінюватись, спричиняючи швидкі зміни й у суспільному просторі. Натомість у малих містах через повільніший ритм життя та розвитку ці зміни не такі динамічні. Попри це, у призмі історичних змін, у які включене місто, змінюється і його символічний простір. У 30-х роках ХХ ст. в міській забудові Галича сакральні архітектурні споруди поєднувалися з громадськими будівлями (приміщення суду, магістрату, вокзал). До міського публічного простору входила також площа Ринок, міська пристань, міст через річку Дністер. Дослідники вважають, що головною домінантою в панорамі північної частини міста впродовж століть була греко-католицька церква Різдва Христового (IV ст.) [12, с. 98]. У 1929 році на її подвір'ї було встановлено пам'ятник галичанам-в'язням австрійського концтабору Теларгоф [7, с. 43–44]. У Галичі діяли також єврейська синагога, побудована в 1932 році, караїмська кенаса, відновлена після подій Першої світової війни, римокатолицький костел Успіння Найсвятішої Панни Марії, православний храм Святого Володимира, що певною мірою відбивало тогочасний етнічний та конфесійний склад міського населення. На Замковій горі збереглася частина мурів Галицького старостинського замку XIV ст. [10, с. 221].

Після того, як Східна Галичина у вересні 1939 року опинилась у складі Радянського Союзу, розпочинається процес комунізації, який набирає обертів у середині ХХ ст. та впливає на міський простір Галича й повсякдення його жителів. У 60-х роках ХХ ст., хоча місто й характеризувалося старою міською забудовою та цінними історичними пам'ятками, розпочався процес «хрущовської» забудови, метою якої було забезпечити працівників партійної номенклатури житлом. Це вплинуло на весь міський простір та на його історичний центр. Було знесено ряд будівель ХІХ ст. Насамперед постраждали

культові будівлі: караїмська кенаса була перетворена на склад, а в 1985 році повністю знищена [12, с. 109]. На її місці побудували житловий дев'ятиповерховий будинок, що досі є єдиним висотним будинком міста. У римокатолицькому храмі Успіння Найсвятішої Панни Марії в 50-х роках ХХ ст. розмістили Будинок культури [7, с. 50]. Під час німецької окупації в 1941 році була закрита синагога, в 1969-му в ній містився товарний склад, а пізніше – спортзал [7, с. 62]. Православну церкву Святого Володимира Великого (1930 р.) в 1961 році переобладнали під районний Будинок піонерів [8, с. 17]. Після Другої світової війни єдиним діючим храмом міста залишився храм Різдва Христового, що після Львівського собору 1946 року вимушено змінив конфесійну належність, ставши православним. У 1990 році церква знову відійшла у власність греко-католицької громади міста [12, с. 99]. Відвідування церкви, відзначення релігійних свят обмежувалось не лише для працівників державних, освітніх та культурних установ, але й для членів їхніх родин, що проявлялось і в негласній забороні готувати святкові страви¹.

У радянський період у міському просторі з'являються пам'ятники, погруддя, меморіали, що прославляли радянську культуру та ідеологію. На площі Волі (сучасна назва), згідно з рішенням міської ради, у 1951 році було встановлено пам'ятник Леніну та його погруддя в міській школі [3]. У 1958 році на братській могилі воїнів Радянської армії, розташованій на кладовищі Галич-Гори, встановлено меморіал загиблим у період Другої світової війни [7, с. 55]. Літак на постаменті (1983), пам'ятник воїнам афганцям (1990) продовжують традицію прославлення мілітарної радянської культури в малому місті. Тарас Шевченко був чи не єдиним канонізованим у радянський час діячем української культури. Його монумент у 1953 році постав на розі вулиць Т. Шевченка та О. Пушкіна [3], пізніше (у 1961 р.) був перенесений на площу Першого травня (тепер – Майдан Різдва). Також зазнали змін урбаноніми. На карті

міста з'явилися такі назви вулиць, як Леніна, Щорса, Чапаєва, Кірова, Сталінградська, Жовтнева, Дзержинського та ін.

Узвичаєними у святковій культурі містян стали державні радянські свята, такі як День Великої Жовтневої соціалістичної революції, День Перемоги, День Конституції СРСР тощо. Участь у цих подіях брали всі жителі міста. Урочисті заходи відбувалися біля будинку державної адміністрації та на площі Першого травня. Тут проходили мітинги, паради, відбувалися нагородження членів компартії, передовиків праці, вручали грамоти та цінні призи. Ці заходи здійснювалися з метою залучення громадян до нової ідеології через систему матеріальних та моральних заохочень. Таким чином формувалось почуття належності до єдиного радянського народу, що частково мало успіх. Звичними для містян стали маївки – гуляння на природі у вихідні дні, що припадали на державні свята, покладання молодожонами квітів до пам'ятника Леніну, проведення біля нього зборів піонерської дружини.

При цьому Галич залишався історичним містом. Місцеві мешканці переважно добре обізнані з історією рідного краю, міста, пишаються нею. Галицький старостинський замок та його територія була незмінною локацією родинного, молодіжного дозвілля місцевого населення. На противагу центру міста, де відбувались офіційні заходи, замок, із його історичним простором, слугував зоною неформальної родинної, дружньої комунікації. Сюди пролягали прогулянкові маршрути вихідного дня, учні зустрічали тут схід сонця після святкування останнього дзвоника. Із розпадом Радянського Союзу в 1990-х роках розпочався процес декомунізації, який був по-різному сприйнятий місцевим населенням. Соціально активні жителі підтримували процеси перейменування вулиць, ліквідації комуністичної символіки. Зміна урбанонімів сприймалася як засіб символічної та культурної трансформації суспільства. 18 березня 1993 року постановою виконкому Галицької міської ради

народних депутатів було перейменовано дев'ять вулиць. З міської топоніміки зникли радянські назви вулиць, натомість з'явилися Караїмська, Є. Коновальця, Св. Миколая, М. Шекети, С. Височана, Д. Вітовського, Січових Стрільців, Нова [1]. Також було перейменовано дві площі. Площа Першого травня нині – це Майдан Різдва, а площа 80-річчя визволення – площа Волі [1]. Ці процеси ще тривають, оголошені громадські слухання щодо перейменування вулиць Трудової та Новгородської [14].

Важливою подією трансформації громадського простору міста стало знесення пам'ятника Леніну. 21 вересня 1990 року відбулася сесія районної ради, на якій розглядали питання про його знесення. Попри напружений характер голосування, було прийнято рішення про демонтаж пам'ятника, який прибрали з міської площі того самого дня. Учасниками цієї події було багато мешканців міста, серед них – працівники державних установ, вчителі [6, с. 128]. Місцеві жителі згадували: «Люди нормально ставилися. Комуністична номенклатура стояла осторонь. Я пам'ятаю той час, зносили пам'ятники, ну супротиву не було ніякого. Ніхто не перечив. Не було сутічок, суперечок, розгонів. Йшов історичний процес»². Інша респондентка, чоловік якої працював у державній адміністрації, зазначила: «Ми йшли дивитись, як знімали пам'ятник. Там було дуже багато людей. Ну і ми пішли, правда, стояли там, позаду. Ми прийшли й дивимось. Бачимо, що на другому поверсі сусіднього будинку люди тихенько з-за штор виглядають. Тоді ж ще не всі люди змінили світогляд, а потім ностальгують за тим. Треба було вийти та й підняти свої прапори»³.

У 1998 році в місті урочисто відзначали 1100-ту річницю першої писемної згадки про Галич. У зв'язку із цим було реконструйовано Майдан Різдва, на центральній площі міста постав пам'ятник королю Данилові Галицькому. На відкритті пам'ятника був присутній тодішній Президент України

Л. Кучма. Відтоді Майдан стає основним символічним простором міста, його своєрідним «місцем сили». На думку містян і гостей міста, фігура князя Данила – відомого державного історичного діяча – логічно об'єднала міський простір з давнім храмом, ратушею, надавши площі довершеності та досконалості. Саме тут відбувається більшість місцевих культурних заходів. Майдан Різдва – тепер не лише локація для проведення офіційних публічних заходів, але й улюблене місце для прогулянок місцевих жителів, центр туристичних комунікацій. Неподалік від площі з'явилися також інші пам'ятники, що нагадують про історичну минувшину міста та краю. Піднятий з дна Дністра автентичний якір, розміщений на скельному камені (2015), було встановлено на честь ознаменування судноплавства на Дністрі у XVIII – першій половині XX ст. [7, с. 36]. У Музеї караїмської історії та культури (відкрито у 2004 р.), що також розміщений на цій площі, відбуваються різні заходи (Дні караїмської кухні), які ознайомлюють місцевих жителів і молодь з духовною та матеріальною культурою караїмів.

Важливе місце в повсякденному житті містян починає відігравати Церква, яка виходить з підпілля. Відбувається сплеск релігійного життя громади. Свою діяльність розпочинає побудований у 1998 році римо-католицький костел Якова Стрепи [12, с. 106]. Відновлює свою діяльність православний храм Святого Володимира та церква Святого Дмитрія, що була побудована в 1831 році й відремонтована в 1989 році. На місці, де стояла церква Святого Миколая, встановлено меморіальну каплицю. Загалом у місті налічується понад 20 каплиць з різним архітектурним стилем.

За часів незалежності також були реорганізовані міські кладовища. Зокрема, силами працівників Національного заповідника «Давній Галич» з метою привернути увагу до проблеми збереження культурної спадщини галицьких караїмів було детально досліджено та реорганізовано караїмське

кладовище. У 2016 році встановлено вказівники для проїзду до нього, знак перед входом на територію. У 2019 році в Галичі було здійснено реконструкцію вцілілого військового меморіалу Першої світової війни, що знаходиться в південно-західній частині міського кладовища. На ньому збережено щонайменше 329 поховань військовиків цісарського війська (українців, угорців, чехів, поляків, німців, євреїв та ін.) Також для ознакування було встановлено анотаційну таблицю.

Починаючи з 1991 року, з'являється значна кількість меморіальних, анотаційних дощок, присвячена місцевим представникам національно-визвольного руху. Як зазначає Г. Бондаренко, «можливість публічного вияву скорботи, пам'яті про жертв комуністичного терору, народної пошани до загиблих у боротьбі за державну незалежність країни, надзвичайно важливий в плані повернення забутих імен, замовчуваних подій національної історії, відновлення історичної справедливості» [2, с. 113]. Окрім пам'ятних знаків діячам ОУН (В. Чав'як, Н. Вівчаренко, О. Юрчишин), у місті з'явилися також меморіальні дошки, установлені на честь визначних культурних та громадських діячів і постатей, таких як Ярослав Осмомисл, І. Франко, Я. Клюба (місцевий етнограф, педагог), К. Малицька (педагог, письменниця), І. Мирон (державний секретар шляхів ЗУНР), А. Корчинська (громадська діячка) [9]. Також в 2007 році на вулиці Д. Вітовського перед будівлею вокзалу було встановлено пам'ятник, присвячений депортації всіх українців з етнічних земель у Польщі [12, с. 87].

У зв'язку з початком воєнної агресії Росії у 2014 році в місті з'явилися нові символічні місця та меморіали, що вшановують пам'ять українців і місцевих жителів, які загинули, захищаючи незалежність України під час Революції гідності та внаслідок воєнних подій. Тепер у Галичі є Алея Небесної сотні з пам'ятним знаком для вшанування полеглих під час Революції гідності в Києві (2018) [7, с. 40]. Упродовж останніх кількох років було відкрито дев'ять анотаційних дощок,

присвячених загиблим воїнам, установлених на фасадах навчальних закладів міста. Тут можна побачити такі імена: І. Іванов, В. Васенда, В. Мацькевич, І. Олійник, І. Юськевич, А. Пірус, С. Брандальський, В. Засєдко, А. Михайловський. Зміни в міському просторі, внесені повномасштабним вторгненням, стосуються появи в Галичі військових блок-постів, укриттів, про наявність яких повідомляють спеціальні покажчики.

Галицький замок і досі займає важливе місце в культурному житті міста, впливаючи таким чином на його символічний простір. Після створення в місті (у 1994 р.) Національного заповідника «Давній Галич» замок та місто розвиваються і як центр туризму. На Замковій горі відбуваються концерти, художньо-історичні реконструкції з життя середньовічного Галича. Органічною частиною міського простору також є історичні пам'ятки давньоруської доби, що розташовані в селах Крилос та Шевченкове, які разом з красивими ландшафтами привертають увагу жителів Галича. Тут також відбувається багато знакових наукових і культурних подій, що продовжують українську історичну, музичну спадщину та впливають на формування ідентичності місцевого населення. У Музеї етнографії проходять заходи з презентації української традиційної культури та її локальних форм.

На основі анкетування, що проводилося нами у 2023 році (опитано понад 200 містян різної вікової категорії), можна зазначити, що понад 80 % опитаних пишаються своєю культурною ідентичністю, гордо називають себе «галичанами». Проте є частина жителів, особливо молодь, яка хотіла б покинути Галич та поселитися в сучасному мегаполісі. Серед причин вони називають кращі можливості для працевлаштування, здобуття освіти, цікавіше сучасне культурне й соціальне життя із ширшою сферою послуг. У зв'язку з воєнними подіями та зростанням внутрішнього туризму збільшилася кількість туристів, що відвідують Галич для вивчення його історичної спадщини. Основну роботу з ознайомлення туристів з історією міста виконує Національний заповідник «Давній Галич», який відповідає за збереження культурної спадщини. Протягом останніх двох років в експозиційному залі Заповідника проводилися виставки народного одягу, презентації творів художників, що їх відвідували місцеві жителі й туристи. Варто зауважити, що за час російсько-української війни зросла частка традиційної народної культури та історичної спадщини в суспільному культурно-інформаційному просторі. Це позитивно впливає на формування української культурної ідентичності містян і гостей міста.

Примітки

¹ Записав А. Бацвін 25 квітня 2023 р. від К. Г. у м. Галичі Івано-Франківської обл.

² Записав А. Бацвін 20 червня 2023 р. від Івана Фрейнака в м. Галичі Івано-Франківської обл.

³ Записав А. Бацвін 25 квітня 2023 р. від К. Г. у м. Галичі Івано-Франківської обл.

Джерела та література

1. Державний архів Івано-Франківської області. Ф. А-4. (Рішення про перейменування вулиць та майданів міста). Оп. 1. Спр. 180. Арк. 104.
2. Бондаренко Г. Ритуал в системі сучасних комеморативних практик. *Радянська повсякденність у культурній пам'яті суспільства : матеріали III Всеукраїнського науково-практичного семінару*. Вінниця : Нілан, 2018. С. 110–118.

Відкриття анотаційної
дошки полеглому воїну
Артуру Пірусу
на фасаді ліцею
ім. Ярослава Осмомисла.
м. Галич
Івано-Франківського р-ну
Івано-Франківської обл.
23 червня 2023 р.
URL: <https://galycka-gromada.gov.ua/news/1687522761/>

Пам'ятник князю
Данилу Галицькому
на Майдані Різдва.
м. Галич
Івано-Франківського р-ну
Івано-Франківської обл.
Світлина Г. Бондаренко.
Травень 2023 р.

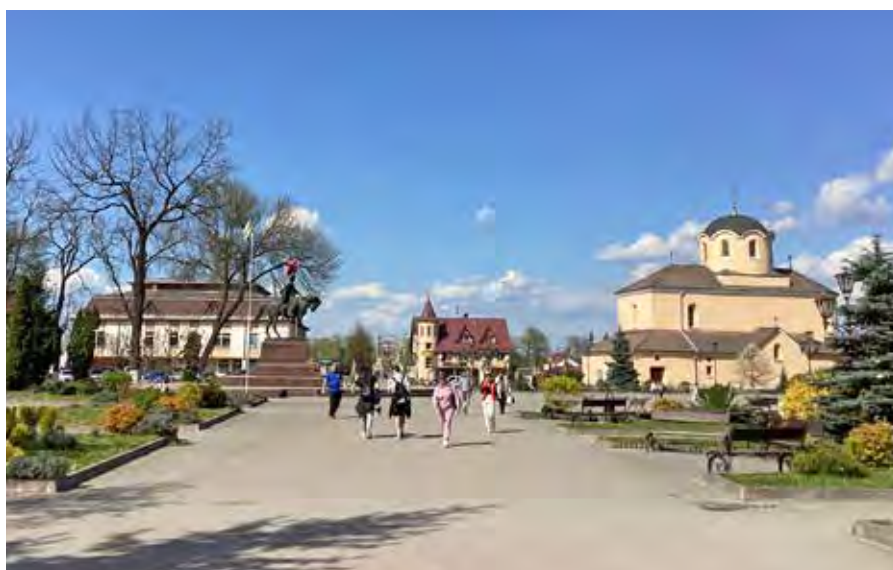
Пам'ятник митрополиту
Андрію Шептицькому
біля церкви Різдва.
м. Галич
Івано-Франківського р-ну
Івано-Франківської обл.
Світлина Г. Бондаренко.
Травень 2023 р.

Каплиця в пам'ять
про містян – учасників
визвольного руху
1940–1950-х рр.,
закатованих НКВС–НКВД.
м. Галич
Івано-Франківського р-ну
Івано-Франківської обл.
Світлина Г. Бондаренко.
Травень 2023 р.

Освячення Великодніх
кошиків
у м. Галичі
Івано-Франківського р-ну
Івано-Франківської обл.
15 квітня 2023 р.
URL: <https://t.me/c/1617645479/3976>

Майдан Різдва.
м. Галич
Івано-Франківського р-ну
Івано-Франківської обл.
Світлина Г. Бондаренко.
Травень 2023 р.

3. Вульчин С., Юхнович Д. Галич, Галицький район, Івано-Франківська область. *Історія міст і сіл РСР*. URL : <https://ukrssr.com.ua/ifrank/galitskiy/galich-galitskiy-rayon-ivano-frankivska-oblast>.
4. Ганнаба С. Символічний простір міста як простір пам'яті. *Філософія і політологія в контексті сучасної культури*. 2016. № 6. С. 4–10. URL : <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/815/945>.
5. Грищенко О. Пам'ять місцевого виробництва. Трансформація символічного простору та історичної пам'яті в малих містах України. Київ : КІС, 2014. 350 с.
6. Двадцять років незалежності. Галицький район: факти, хроніка подій, спогади / ред. І. Чернега ; відп. ред. І. Коваль. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. 246 с.
7. Звід пам'яток історії та культури України. Івано-Франківська область. Галицький район, м. Галич / Арсенич П., Гандзюк Р., Козелківський В. та ін. ; Управління культури, національностей та релігій Івано-Франківської ОДА ; Науково-редакційний відділ «Звід пам'яток історії та культури. Івано-Франківська область». Івано-Франківськ, 2019. 72 с.
8. Кузь І. (протоієрей). Становлення та розвиток Галицької православної парафії Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого : історико-художній нарис. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. 126 с. :іл.
9. Матеріали краєзнавчої експедиції «Пам'ять в граніті» : каталог / авт.-упоряд. : Я. Поташник, Ю. Мусякевич, Л. Ониськів. Галич : Галицька друкарня плюс, 2015. 48 с.
10. Міста і села Галицького району: історія, пам'ятки і особистості / Арсенич П., Федунків З., Гандзюк Р. та ін. Івано-Франківськ : Нова зоря, 2001. 784 с.
11. Міхеєва О., Ковалевська О. Символічний простір міста від імперських часів до сьогодення: соціокультурні зміни. *Спільна історія. Діалог культур* : навч. посіб. Львів : ЗУКЦ, 2013. С. 101–134. URL : <https://www.novadoba.org.ua/library-spilna-istoriya-dialog-kultur-ua>.
12. Мусякевич Я. Галич. До 1115-річчя присвячується. Галич : Галицька друкарня, 2012. 212 с.
13. Обухова Н. Структура символічного простору в образі великого міста (на прикладі м. Донецька). *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Соціологія»*. 2010. № 2. С. 84–87. https://sociology.knu.ua/sites/default/files/library/elopen/visn2010_1-2_84.pdf.
14. Розглянуто ряд важливих питань для життєдіяльності Галицької територіальної громади. *Галицька громада*. 2022. URL : <https://galycka-gromada.gov.ua/news/1666262888/>.
15. Середа В. Місто як lieu de mémoire: спільна чи поділена пам'ять? Приклад Львова. *Вісник Львівського університету. Серія «Соціологія»*. 2008. № 2. С. 73–99.
16. Чепайтене Р. Культурное наследие в глобальном мире. Вильнюс : ЕГУ, 2010. С. 54. URL : https://www.academia.edu/10636344/%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B5_%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%B5_%D0%B2_%D0%B3%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%BC_%D0%B8%D1%80%D0%B5.
17. Soja E. *Postmetropolis: Critical Studies of Cities and Regions*. Malden : Blackwell, 2000. 464 p. URL : <https://pdfcoffee.com/soja-edward-postmetropolispdf-pdf-free.html>

References

1. *The State Archives of Ivano-Frankivsk Oblast*. Fund A-4 (Resolutions on the Renaming of Streets and Squares), Inventory 1, Dossier 180, Folios 104 [in Ukrainian].
2. BONDARENKO, Halyna. Rite in the System of Modern Commemorative Practices. *Soviet Everyday Life in the Cultural Memory of Society: Materials of the 3rd All-Ukrainian Scientific-Practical Seminar*. Vinnytsia: Nilan, 2018, pp. 110–118 [in Ukrainian].
3. VULCHYN, S., D. YUKHNOVYCH. Halych, Halych District, Ivano-Frankivsk Region. *History of Cities and Villages of the Ukrainian SSR* [online]. [viewed 7 January 2024]. Available from: <https://ukrssr.com.ua/ifrank/galitskiy/galich-galitskiy-rayon-ivano-frankivska-oblast> [in Ukrainian].
4. HANNABA, Svitlana. Symbolic Space of the City as a Space of Memory. *Philosophy and Political Science in the Context of Modern Culture*, 2016, no. 6, pp. 4–10 [online]. [viewed 7 January 2024]. Available from: <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/815/945> [in Ukrainian].
5. HRYTSENKO, Oleksandr. *Memory of Local Production. Transformation of Symbolic Space and Historical Memory in Small Towns of Ukraine*. Kyiv: KIS, 2014, 350 pp. [in Ukrainian].
6. CHERNEHA, Iryna, Ihor KOVAL, eds.-in-chief. *Twenty Years of Independence. Halych District: Facts, Events Chronicle, Memories*. Ivano-Frankivsk: City NV, 2011, 246 pp. [in Ukrainian].

7. ARSENYCH, Petro, Rostyslav HANDZIUK, Volodymyr KOZELKIVSKYI, et al. *Code of Monuments of History and Culture of Ukraine. Ivano-Frankivsk Region. Halych District. City of Halych*. Department of Culture, Nationalities and Religions of Ivano-Frankivsk RSA; Scientific-Editorial Department *Code of Monuments of History and Culture of Ukraine. Ivano-Frankivsk Region*. Ivano-Frankivsk, 2019, 72 pp. [in Ukrainian].
8. KUZ, Ioan (protopriest). *Formation and Development of the Galician Orthodox Parish of Saint Equal-to-Apostles Prince Volodymyr the Great: Historical and Artistic Sketch*. Ivano-Frankivsk: City NV, 2012, 126 pp.: ills. [in Ukrainian].
9. POTASHNYK, Yaroslav, Yu. MUSIAKEVYCH, L. ONYSKIV, compilers. *Materials of the Local History Expedition 'Memory in Granite': Catalogue*. Halych: Halician Printing House Plus, 2015, 48 pp. [in Ukrainian].
10. ARSENYCH, Petro, Zenovii FEDUNKIV, Rostyslav HANDZIUK, et al. *Cities and Villages of the Halych District: History, Monuments and Personalities*. Ivano-Frankivsk: Nova Zoria, 2001, 784 pp. [in Ukrainian].
11. MIKHEIEVA, Oksana, Olha KOVALEVSKA. *Symbolic Space of the City from Imperial Times to the Present: Socio-Cultural Changes. Common History. Dialogue of Cultures: A Teaching Aid*. Lviv, WUCC, 2013, pp. 101–134 [online]. [viewed 11 January 2024]. Available from: <https://www.novadoba.org.ua/library-spilna-istoriya-dialog-kultur-ua> [in Ukrainian].
12. MUSIAKEVYCH, Yaroslav. *Halych. Dedicated to the 1115th Anniversary*. Halych: Halych Printing House, 2012, 212 pp. [in Ukrainian].
13. OBUKHOVA, Natalia. *Structure of Symbolical Space in the Image of a Large City (Exemplified by Donetsk). Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. Sociology Series*. 2010, no. 2, pp. 84–87 [online]. [viewed 8 January 2024]. Available from: https://sociology.knu.ua/sites/default/files/library/elopen/visn2010_1-2_84.pdf [in Ukrainian].
14. ANON. *Several Important Issues for the Functioning of the Halych Territorial Community are Considered*. 2022 [online]. [viewed 5 January 2024]. Available from: <https://galycka-gromada.gov.ua/news/1666262888/> [in Ukrainian].
15. SEREDA, Viktoriia. *City as Lieu de Mémoire: Common or Segregated Memory? Exemplified by Lviv. Bulletin of Lviv University. Sociology Series*, 2008, no. 2, pp. 73–99 [in Ukrainian].
16. Čepaitienė, Rasa. *Cultural Heritage in the Global World*. Vilnius: European Humanities University, 2010, pp. 54 [online]. [viewed 10 January 2024]. Available from: https://www.academia.edu/10636344/%D0%9A%D1%83%D0%B%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B5_%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%B5_%D0%B2_%D0%B3%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%BC_%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%B5 [in Russian].
17. Soja, Edward. *Postmetropolis: Critical Studies of Cities and Regions*. Malden: Wiley-Blackwell, 2000, 464 pp. [online]. [viewed 6 January 2024]. Available from: <https://pdfcoffee.com/soja-edward-postmetropolispdf-pdf-free.html> [in English].

Надійшло / Received 08.02.2024

Рекомендовано до друку / Recommended for publishing 04.03.2024